

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:
Pe un an. . . 40— francoi
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscriptele nu se in-
napoiază

Gramofonul guvernului.

Arad, 19 Noembrie.

Guvernul slabănog al lui Lukacs are o poziție foarte comodă: de câte ori are să-și precizeze punctul său de vedere față de evenimentele politice externe sau interne, el se iolosește de gramofonul său permanent care nu dă nici odată greș: îl pune pe Tisza să vorbească fie la Pesta, fie la Arad sau în altă localitate. Urmarea este că toate aceste discursuri-automate seamănă perfect unele cu altele, purtând o nuanță caracteristică: nesinceritatea și contrazicerea.

Pe cât de binevoitor s'a arătat Tisza față de popoarele balcanice în discursul său de ieri, manifestând bucurie pentru victoriile lor îndreptățite, pe atât de intolerant și de crud a fost când a vorbit de aspirațiile naționalităților nemaghiare din Ungaria. Discursul de ieri al lui Tisza l-a arătat deci pe acesta în toată duplicitatea sa respingătoare.

Ce-au pretins naționalitățile din Turcia dela guvernul otoman? Garantarea liberei dezvoltări a fiecăreia dintrânsele în privința politică și culturală. Ce pretind naționalitățile nemaghiare din Ungaria? Același lucru, dar cu același rezultat negativ. Cum poate deci un om sincer să se bucure și să aprobe în același timp aspirațiile neamurilor din Balcani, iar pe cele din Ungaria să le persecute cu foc și cu sabie? Nime nu-i așa de orb, nici chiar contele Tisza ca să nu vadă că intoleranța națională a Turcilor a provocat catastrofa de azi a imperiului otoman.

Biruința slavilor din Balcani și solidari-

tatea slavilor din monarhia noastră cu frații lor învingători, tocmai în aceste momente când monarhia noastră poate să fie implicată într'un conflict serios cu Sârbia, convingerea târzie și dureroasă a Ungurilor că în jurul neamului lor se strânge din ce în ce un cerc de fier, al slavismului, i-a trezit puțin pe conducătorii destinilor maghiarimei din orbirea lor și atunci au văzut că salvarea rasei lor residă numai într'o alianță strânsă între elementul maghiar și cel român, nu însă din Ungaria, ci din România. De aici vin apoi ditirambii lui Tisza la adresa României și asigurările de dragoste și solidaritate cu politica externă a acesteia în Balcani.

Această alianță a României oficiale cu monarhia noastră, și cu Tripla-alianță, va avea numai atunci o bază solidă când nu numai diplomații români, ci întreg neamul românesc se va lipi de această alianță, ceea ce se va întâmpla când guvernul ungar va acorda elementului român din Ungaria deplină libertate politică și culturală în raport drept cu numărul nostru, în raport cu dările noastre în bani și în sânge pentru patria comună, de altfel toate asigurările de dragoste ale Ungariei față de România sunt nesincere.

Atentate împotriva noastră, ca înființarea episcopiei de Hajdudorog, închiderea școalelor noastre, persecutarea învățătorilor români și a ziarelor noastre, terorizările nemai auzite cu ocazia tuturor alegerilor parlamentare, persecuția împotriva colorilor și cântecului nostru național, precum și tot pomelnicul nesfârșit de crime împotriva ființei

noastre etnice, se ridică pe vecie ca un zid de nepătruns între noi și între Unguri. N'avem aspirații iredentiste ci am voi să ne bucurăm de aceleași libertăți b. o. ca Cehii din Austria, și am fi mulțămiți.

Libertățile aceste Ungurii nu ne le vor da. A spus-o și Tisza ieri în discursul său, când a amintit de aspirațiile naționalităților nemaghiare și când a vorbit despre reforma electorală.

Un lucru însă nu ni l-a spus Tisza ieri. Cum se prezintă țara în fața unui eventual conflict al monarhiei cu Sârbia? Cu naționalități asuprite, cu dezastrul economic și financiar ce ne amenință în tot momentul? cu emigrările fără seamăn la Canada? cu războiul ridicol între guvern și opoziție, așa numitul război între două roze, — bine înțeles amândouă cu spini împotriva noastră — și cu amăgirea continuă a masselor cu un proiect de lege electorală, mai rea decât și cea de astăzi? Slabă pregătire...

Rățoițelele contelui cu încrederea deplină a coroanei nu mai prind. Ele sunt cel mai mare abuz de încrederea coroanei, pe care politicianii maghiari o întrebuințează ca paravan pentru nelegiuirile lor, iar abuzul acesta constituie o adevărată crimă conștientă, voind să discrediteze coroana în fața popoarelor. Demonstrațiile ostile de ieri au fost adevărata expresie a sentimentelor opiniei publice față de guvernul acesta ilegal și tiranic. Prin glasuri de gramofon ca cel de ieri poziția guvernului nu se va întări de loc. Țara așteaptă un guvern drept care să fie adevărată și nefalsificată expresie a popoarelor din Ungaria.

O Eizenschitz și K. v. Zesku.

Fluturașul.

(Continuare și fine).

Scena VI.

Mișu și Zoe.

Mișu: (Intră vesel prin ușa din stânga cu un pachetel în mână. Pe când voiește să-și depue pardiseul) Sunt deja aici. Bomboanele dorite sunt aici, le-am adus.

Zoe: (pentru sine) Așaa?

Mișu: Ce zici despre punctualitatea mea. Acu vreau să-mi dai gurița promisă.

Zoe: (în sine) Ți-oi da eu! (Tare) Nu tocmai de tot punctual. Mi-se pare că ai întârziat trei sau patru minute.

Mișu: (Isbit de tonul Zoi se întoarce și cu o mână încă în pardesiu vine spre ea, dară n'o poate vedea, căci o ascunde speteaza scaunului). Ce... Ce-ai zis?

Zoe: (liniștită) Am zis, că ai întârziat vre-o câteva minute.

Mișu: Cu o mână tot în mâneca pardisiului se apropie cu frică, observă că e Zoe și se retrage cu frică.

Zoe: (Se întoarce cătră el și râde tare) Hahaha! Ce-ai? Ce stai așa de jumătate îmbrăcat? Ce faci așa față idiotă? Ți-e frig?

Mișu: (tot incurcat, bâlbâie). Nu!... din contră!... Eu.. cred, că.. mi s'a.. s'a suit căldura la cap.

Zoe: Adevărat! E foarte cald aici.

Mișu: Foarte... ca... cald!

Zoe: D-ta știi, că mie nu-mi place să stau în odaie încălzită.

Mișu: Știu!

Zoe: Vino șezi lângă mine (El vine, ca un lunatec). Acu capeți gurița promisă (Mișu duce mâna la cap.) Ce ai? Ești cu totul schimbat. Scoate-ți pardisiul!

Mișu: (retrăgându-se încet, în sine) Vai Doamne! Trebuie că am hațucinații. (Își scoate pardisiul).

Zoe: (liniștită) Mi-ai adus bomboanele pralinés.

Mișu: Cum?... Bom.. bomboane.. papa.. pralinés? D-ta.. mi-ai cerut.. bomboane.. pra.. pralinés?! (Își șterge ochii, ca să vadă, dacă n'a visat).

Zoe: Da! Ce, nu-ți mai aduci aminte?

Mișu: (șovăind) Nu! Da! Nu știu?

Zoe: Așadară nu mi-ai adus?

Mișu: Ba da... nu.. da.. iacătă-le! (Îi întinde pachetul cu bomboane.)

Zoe: (râde) Nu ți-ai uitat. (Desface pachetul și ia o bomboană.)

Mișu: (ca-n vis) Nu mi-am uitat!

Zoe: Atunci capeți și d-ta una. (Vrea să-i dea o bomboană în gură).

Mișu: (retrăgându-se ca și când i-ar da vîin). Nu, nu! Îți mulțămesc.

Zoe: (se scoală, îl ia de mână și-l silește să seadă pe sofa) ce-ai d-ta? Te simți rău? Ți-au căzut rău imputările de mai înainte? Uită-le. Noi femeile suntem câteodată așa de... Nu trebuie să luați tot în serios dela noi!

Mișu: (șeade, îi cercetează părul și fața. Dă din cap, în sine). Hm! Hm! (Tare) Știi sigur de tot, că adineaorea m-ai trimis să-ți aduc bomboane dela Capșa.

Zoe: (Se prefacă că se miră). Asta-i bună! Cu cine crezi dară că ai vorbit? D-ta visezi când viu eu aici!

Mișu: Visez!! (Își șterge ochii și-și așează părul) Nu! Nu! Eu nu visez, sunt treaz. (Cu ton plângător) Eu văd clar (aproape plângând) te văd cu părul d-tale blond! Nu-i așa că părul d-tale e... blond?

Zoe: Ce zici?

Mișu: (nesigur) Iartă-mă! Mi-e negru înaintea ochilor!... De aceea văd tot blond, ce e negru. Mi se pare că nu mai pot deosebi colorile.. sau sunt nebun (Se scoală și umblă agitat prin odaie).

Zoe: Ți s'a suit căldura la cap! Te rog deschide fereastra. O să-ți treacă imediat... Ai congestiuni... Repede... Repede deschide fereastra. (Mișu nu se scoală. Zoe cu voce aspră arătându-i cu mâna ca un hipnotizator, fereastra zice accentuând fiecare silabă). Des-chi-de fereastră!

mușii de grănițeri din fostul regiment al II-lea românesc de graniță”.

Cine-ar fi putut crede, că un astfel de drept întărit de însuși Majestatea Sa, în era constituțională (1871), recunoscut în chipul cel mai limpede de ministrul țării, va putea fi cândva nimicuit?

Căci dacă acest lucru e cu puțință atunci creștința noastră în puterea legilor e spulberată în vânt!

Și totuși s'a făcut.

Chipul, cum potențaiții noștri au purces la zdrobirea unui drept pus la adăpostul celor mai înalte garanțe, ce se dau într'un stat constituțional, caracterizează de minune felul de-a lucra al guvernelor maghiare, când e vorba de-a nimici drepturile, pe cari le-am câștigat în vremi mai fericite și pe cari le credeam inexpugnabile.

Baronul Bánffy, (cel mai mare dușman, pe care l-au avut vre-odată Români) în calitate de comisar regesc, cu putere deplină, a impus fondurilor grănițerești un fel de „Regulament de casă” („Statutele”), care avea menirea de a servi numai ca un îndreptar în administrarea lor și nici decum de a schimba în ceva intențiunea fondatorilor, — ceea ce nici nu e cu puțință. Acest regulament a fost aprobat de Majestatea Sa în 27 Decembrie 1888.

Cu o perfidie neîntrecută, — care-i slujește spre cinste aceluși tigrul în piele de vulpe — când a fost vorba despre modalitatea împărțirii de burse, Bánffy cu privire la cei îndreptățiți a pus (§ IV) în loc de „copiii foștilor grănițeri”, „copiii locuitorilor din cele 45 comune de pe teritoriul fostului regiment al II-lea de graniță”.

O jumătate de veac (1854—1904) s'au votat burse în înțelesul actului fundațional, fără ca ministrul de culte, ca for de suprem control, să fi făcut vre-o observație în acest punct.

Dar în 1904 când comisiunea administrativă a fondului n'a voit să voteze burse unor jidani, guvernul, folosindu-se — numai acum! — de pasagiul cu două înțelesuri din „Regulamentul, impus de Bánffy, a oprit împărțirea de burse, până ce nu vor fi împărțșiți și cei 3 înși, ai căror părinți se pripășiseră pe aceste plaiuri, cu câți-va ani mai înainte.

O luptă îndârjită a urmat timp de opt ani, căci comisiunea n'a cedat. În zilele acestea sosește ordinațiunea ministrului de culte, în care se spune, că Majestatea Sa la propunerea consiliului de miniștri a suspendat autonomia acestui fond pe anii 1904—1912; a dat imputernicire acestui ministru de-a împărți bursele pe acești ani după bunul său plac.

Totodată s'a preaîndurat a dispune, că punctul cu 2 înțelesuri al lui Bánffy să fie întregit cu explicarea, că la fondul de burse sunt îndreptățiți toți tinerii, ai căror părinți locuiesc și au competență politică în cele 45 comune.

Veniți fii ai Galției, cari dacă e ceva modru de obicei vă subtrageți serviciului militar, veniți și vă infruptați din averle câștigate cu sânge vărsat pentru tron și patrie în cursul unui veac; căci guvernul ungar vă deschide intrare liberă, făcând pe Majestatea Sa să răsplătească astfel pe urmașii cătanelor negre, cari au pus în uimire pe un Napoleon!

O amărăciune, ce nu poate fi pusă în vorbe, ne cuprinde, când vedem, că oblăduitorii acestei nefericite țări, cari în înțelesul legii de naționalități ar fi dator să facă școli românești pe banii statului, ne smulg și acest mijloc de cultură, pe care l-am agonisit pe prețul sângelui părinților noștri.

Rugăm cu insistință comitetul național, ca în manifestul ce pregătește despre starea insuportabilă a românilor din Ungaria, să nu uite de durerile urmașilor celor ce în alte vremi au adus atâta cinste numelui de român.

Delațară.

Legea românească — legea ungurească.

III.

„Guvernul maghiar își alcătuieste un fel de dogmă din opinia, că statul maghiar nu are așa mare interes de liturghia maghiară, cât mai vărtos de introducerea limbei maghiare în oarecare părți din liturghia paleoslavă și română cu scopul, ca de o parte să promoveze maghiarizarea Rutenilor, iar de altă parte să pregătească terenul și între Români — pentru acelaș scop”.

Szabó Jenő.

În privința pornirilor ce vor să isvorască din noua episcopie, mai avem un martor clasic, de care ar fi pagubă să nu facem uz. Este ilustrul membru al casei magnaților, d. Szabó Jenő, șeful mișcării pentru liturghia și episcopia maghiară, martorul pe care țin să-l invocăm.

Domnia-sa povestește pe larg, tot în „Bud. Hirlap” (nr. 163 dela 12 Iulie 1912) istoricul mai apropiat al acestei faimoase episcopii, și în firul espunerilor sale ne dă prețioase dovezi pentru ideile, ce ne preocupă aici.

Sub titlul: *A gör. kath. magyarság problémája* (problema maghiarimei gr. catolice) Szabó Jenő ne declară dela început, că prin înființarea episcopiei maghiare „s'a rezolvat în fine o grea problemă de ordin politic, bisericesc și național, care sub deviza liturghiei maghiare peste o jumătate de veac a ținut în neconțință agitație cercurile interesate.”

Greutatea problemei a stat tocmai într'aceea, că voiau o episcopie maghiară, — și maghiarisătoare, — dar nu li-se concedea ca limbă liturgică limba maghiară. A trebuit să urce drumul Calvarului până au ajuns la formula mântuitoare a liturghiei grecești.

Ideea limbei grecești le-a dat-o încă în 1900, primatele Vaszary Kolos, pe care guvernul l'a silit tocmai în zilele acestea să abdică de înalta demnitate. Dar n'au primit-o pentru că vedeau „umilirea patriei” în aceea, ca să nu li-se concedă și lor, ceea ce este permis românilor, adică limba națională, ca limbă liturgică.

Au pornit deci la Roma, cu un mare peregrinaj, și acela a avut efectul de a li-se promite considerarea cererii lor, deși li-s'a fost spus, că împlinirea ei se lovește de mari greutateți.

Greutățile erau mai multe. Înainte de toate era o mare greutate în Viena, căci se ivise conflictul pentru pretensiunile militare, și se părea eschis — zice Sz. J. — ca regele, patronul suprem al bisericeii, să ne iee pe noi ungurii în apărare față cu majoritatea de naționalități a bisericilor gr. cat. câtă vreme își vedea amenințate drepturile sale de Stăpân al armatei prin crisa, ce izbucnise.”

Era o greutate în Roma, unde ritul grecesc străbun, — pe a cărui deprindere de o mie de ani își întemeiau ungurii cererea — se diferențiasse în „rit românesc” și „rit rutenesc”, și astfel împlinirea dorințelor ungu-

rești pretutindenea crearea unui nou rit, ori o mare schimbare de rit.

Și mai era o greutate și la Budapesta. „Guvernul maghiar — zice Sz. J. — își alcătuieste un fel de dogmă din opinia, că statul maghiar nu are așa mare interes de liturghia maghiară, cât mai vărtos de introducerea limbei maghiare în oarecare părți din liturghia paleoslavă și română, cu scopul ca de o parte să promoveze maghiarizarea rutenilor, iar de altă parte să pregătească terenul și între români spre acelaș scop (maghiarizarea!)”

„Politica aceasta de miopie șovinistă — zice Sz. J. — a fost exploatată de cercurile naționaliste și a produs la Roma efect rău, esoperând de acolo opreliștea limbei maghiare, introdusă în cadrele liturghiei paleoslave.”

Iată de ce s'au văzut siliți să revină la ideea primatului Vaszary și să se împace, — proforma și la aparență, — cu liturghia veche grecească.

Va să zică, fiindcă guvernul și-a arătat prea curând scopul său mai îndepărtat: maghiarizarea rutenilor și românilor prin liturghia împetriștată cu limba maghiară, — acțiunea pornită, trebuie să admită o schimbare de front, și să se prefacă la Roma, că ei nu voiesc nimic mai mult și nimic mai puțin decât reintroducerea liturghiei antice grecești în Ungaria, așa cum au practicat-o Sfinții Ion Gură de aur și Vasile cel mare, oarecând.

Puși odată pe acest specios temeiu — atât de plăcut celor ce l'ar crede sincer — lucrul a mers neted.

Roma n'a mai privit chestia ca o chestie de rit, ci simplu numai ca o chestie de nouă episcopie pentru niște credincioși unguri, așa de număroși, cum s'au dovedit în marele lor pelerinaj și cari, mai reverențioși decât românii și slavii, pentru vechile limbi liturgice, nu cer ceva modificări moderniste, naționaliste, cari sună așa de straniu în Vatican, ci cer numai și numai restituirea limbei și ritului antic grecesc în vechile sale drepturi, în Ungaria!

Prin schimbarea aceasta de tactică ungurii și-au ușurat situația nu numai în Roma, ci și în Viena. De aceea zice Szabó J.:

„Norocos gând a fost acesta de a ne vâri la Roma pe cale lăaturalnică, ca astfel să se delătore atât nedumeririle guvernului maghiar, cât și ale Coroanei” („Szerencsés gondolat tehát azoktól, a kik ezt tették, kerülő uton Romához férközni, hogy úgy a magyar kormány, mint a Korona aggodalmait eloszlassák). Pentru că după trecerea noastră pe terenul limbei liturgice grecești se putea considera eschis lucru, ca Roma să mai dea răspuns nefavorabil, fiindcă pentru ea nu mai era vorba decât de aceea, că fără orice schimbare, cât de mică, să se înmulțească numărul episcopiiilor cu una nouă, ceea ce pentru Roma numai plăcut poate fi.”

De aici încolo greutateți mai puteau subsista numai la Coroană.

„Aici era de purtat și de câștigat lupta principală — zice Sz. J. — și dacă aceasta a mers mai ușor decât gândiam noi, asta e

Prăvălie nouă!

PINTEA și KLEIN

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4.

(Pe 340—59)

Vis-à-vis de Librăria „Diecezană”.

Caut un scriitor

cu practică bună pentru aplicare momentană.

Dr. Gavril Cosma,
(Co 580-3) avocat Beiuș (Belényes).**Anunț.**

Se vînde
o moară cu 2 petri „36“
mănată cu benzin, scărmanătoare de lână și peptenuși, piua pentru sămăntă, toate sub un coperiș, teascul și tigia deosebit sub alt coperiș. Toate acestea în lucrare ori și când se pot vedea în comuna Valcelele-bune (Ióvalcsel—Hátszegi járás), care are la 1050 suflete. În depărtare de 1/4 oră e comuna Valcelele-rele (Pokolvalcsel) cu 800 suflete, fără moară, care asemenea aici macină, ambele comune locuite de români. Tot sub un acoperiș cu moara se află 2 odăi pentru locuit, curte și grădină de 1/2 jughâr. În apropiere se află o grădină în care se află 6000 vițe de vie de 2 și 3 ani și la 1000 de pomi, în mărime cam 5 jughere.

Afară de acestea este în câmp un plan de 4 jughere arător. Locul și comuna e foarte acomodată pentru deschiderea unei bolte și trafic.

Informațiuni se capătă la **ALBERT ELEK**, Obrettye, care stă la dispoziție cu trăsura la gara Magyar-Brettye (Piski-petrozsenyi vonal, Hunyad m.)

Tot acolo se află de vîndut o imblătitoare cu motor de benzin de 10 puteri și una cu motor de oleiu brut 12 h. p. elevator și imblătitoare de trifoi. (A 583-3)

Prăvălia românească

de coloniale și delicatose a lui

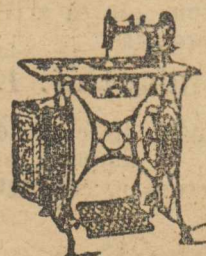
George Ștefu

din Arad, strada Deák
Ferenc 7. (în față cu „Li-
brăria diecezană“) are

Telefon pentru oraș și provincă:
Nr. 881.

(Se 549-10)

(Ka 81-52)

Prima calitate

Mașini de cusut „Singer“
calitate bună pentru femei
cu 60 K. (karikahajós) tot
pentru femei 84 K., cen-
tralbobin 94 K., cu 5 cutii
din oricare soiuri 110 K.,
cu luntre scufundătoare
(sülyeszókarikahajós) —
centralbobin fără sunet,
artistic lucrate, un ad-
vrat decor pentru casă cu

130 cor. precum și biciclete cu 104 cor.
pe lângă garanție de 5 ani — lîferează:

KRAUSZ HENRIK

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40

Revanzătorilor le dau rabat. — Cata-
log la cerere trimis gratis și franco.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățămînt precum
și hîrtie și revizite de scris se capătă cu pre-
țuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad
Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Pi 307-100)

KISS JÁNOSfabricant de cuptoare și magazin de cu-
ptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din
loc și jur magazinul lui
bogat asortat cu *cuptoare*
de olane și maiolică,
sigure de foc, în stil
modern și în diferite cul-
lori, cu aparat de fert în
grabă, 25% economie în
material de încălzit. —
Pregătește, reparaază și
clădește căminuri și ve-
tre de fier. Comandele
din provincie se execută
grabnic, punctual și cu
prețuri convenabile, pe
lângă garanția de 2 ani.

□ □
Kl 122-60**D. CEPENARIU**

croitor pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin perma-
nent de specia-
lități de **materii**
veritabile en-
gleze, cari sa-
tisfac și gustu-
rile celor mai
moderne.

Haine și
pardesii

pentru domni
după croiul cel
:: mai nou ::

Ce 193-30

Kratochvill Ágostonturnătorie de lucrări de artă și firme
Budapesta, VII., Cserhát-u. nr. 22.

Fond. în 1899.

Telefon: 28-35.

N-rul casei de păstrare poștală reg. ung. 15645.
(Notă Clearing).

Table de firmă vărsate din bronz
și zine
pentru ofiții, medici, avocați, ingi-
neri, arhitecți, execută frumos și
modern. Cea mai mare fabrică în
bransa aceasta în Ungaria.

— Prețuri de fabrică. —

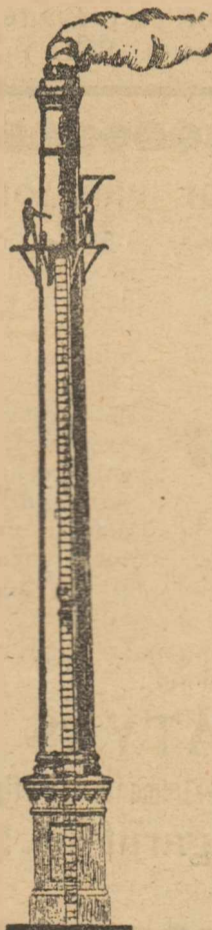
Correspondență în limbile maghiară și germană
(Ka 143-30)

Construirea și repararea
hornurilor pentru fabrici

execută fără contu barea lucrului fabricii

Gussenbauer L. și fiul

BUDAPEST, VI., Rózsa-u. nr. 80.

Cea mai veche și mai
renumită instituție.
Construiește **pereti**
pentru cazane, cup-
toare pentru orice
rain industrial și tot-
felul de **turle** pentru
apă. Până acum am
executat peste 3000
de clădiri, între cari
pe seama fabricii de
electricitate din Viena,
cea mai mare în Eu-
ropa, am zidit în pă-
reți locomobile de
90.000 HP. cu supra-
față de 24.000 m²,
128 ciururi ambulante,
precum și 4 dintre
cele mai mari hornuri
ale acestei fabricii, cu
un diametru de 45 m.

Prospecte și catalog il-
lustrat se trimit gratis.

(Ga 339-15)

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

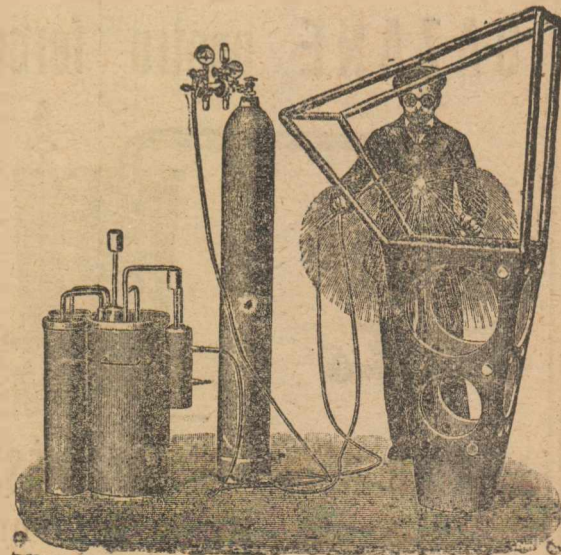
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește!

Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.
Primește spre lipire orice obiecte de fier și
metal, precum și cazane, apoi execută re-
citoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

Ba 116-280)

Gustați
Berea **SLEPING**-car
din fabrica „Bragadiru”.

In contra tusei, răgușelei și catarului nu e nimic mai bun decât
≡ **Bomboanele Réthy.** ≡

La cumpărare să grăbim cerind nume fabricatele Réthy, deoarece sunt emule imitații nereușite. — Originalul are pe cutie cuvântul „RETHY”. — O cutie 60 fil. O cutie mare 1 cor. Se capătă în ori-ce prăvălie. Se primiți numai cele cu marca „RETHY”.
(Co 581-6)

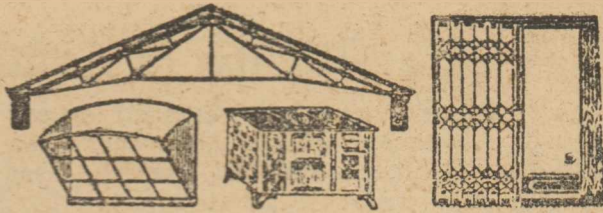
In atențiunea dlor vânători!

brânșa mea, în mod inexcipientabil și prompt, cu prețuri moderate.

VÖRÖS MÁTYÁS
preparator și fabricant de instrumente de fizică.
Szeged, Petőfi-sugárut nr. 55.
Vo 286-30

Imi iau voie să recomand atelierul meu preparativ, unde se execută totfelul de preparări de paseri, sugătoare, aranjarea odăilor pentru vânători, covoare și totfelul de lucrări în

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de brânșa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparațiuni atingătoare în brânșa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

Ku 39-60) **SZATMÁR,**
casa Lévay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru cigotari și cococari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor se cotește taxa numai pentru 5.

Körber József és T-sa

LUGOJ, strada T mișorii n-rul 28.
(Casa proprie)

Lăcătușeri, atelier pentru repararea mașinilor, iustalatori de apaducte. Atelier entru repararea pom-pelor, a mașinelor cu benzin, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole.

Lipire autogenă cu cea mai deplină garanță Atelier special. Turnătorie de fer și oțel.
TELEFON 184.

MANDEL ZSIGA

orologier gluvaerglu-optic

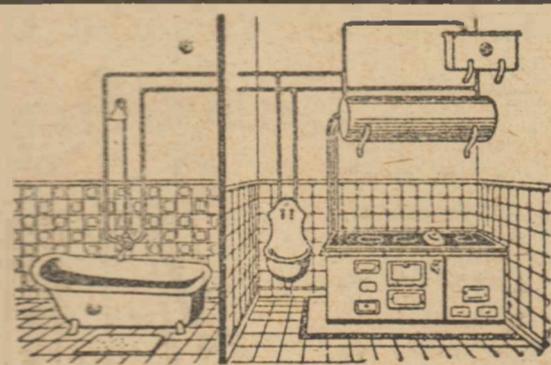
DÉS-Fötér

Sucursala Gyulafehévár

Cel mai mare depozit de tot felul de ciornice de aur și argint precum și ciornice de metal și nichel. Artici de argint de China Berendorfer Cristofles și facămuri de argint. Ochelari și zwick-uri de Rathenov. Artici optice de aur și argint Gramophone și păci. — Reparațiuni solide și ieftine. Ser-viciu conștiincios. Prețuri moderate

(Ma 182-30)

Bruno Widlasch,

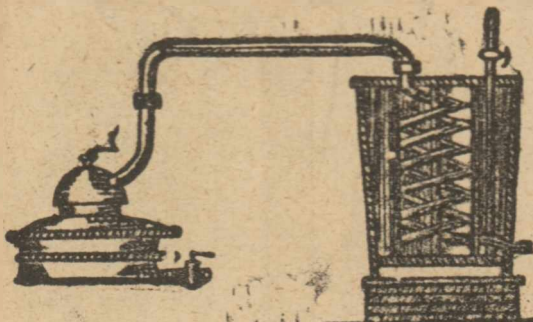
lăcătușerie artistică pen-tru mașinării și zidiri. — Atelier special de instala-țiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closețe.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, mon-tări și transmițiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closețe pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adevărit de cele mai bune până acum. Closețe patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă execuție de instalări de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincutre. — Protecțe și planuri gratuit și prompt.

CAZANE pentru ferberea rachiiului

Aranjamente pentru fabrici de SPIET.

MAȘINI pentru stre-curatul vinului și pen-tru opărire vaselor.

Prețuri moderate! Condiții favorabile de plătire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164-30)

(Ma 131-60)

Mandler János

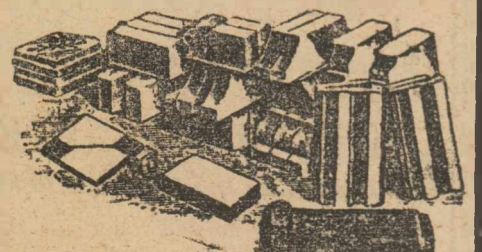
întreprindere de beton, pia ră arti-ficială și teracotă

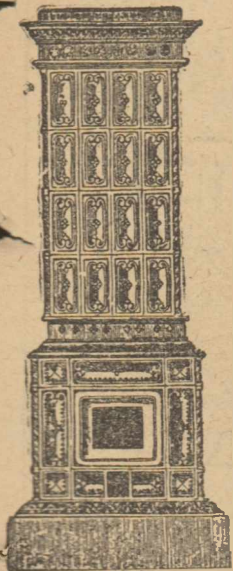
SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre execuție totfelul de lucrări în brânșa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, us-carea pereților umezi, trepte (scări) de platră artificială, pereți, conuni „Rabitz”, inele pentru fântâni, bazenuri, fântâni arteziane și vâlale executate neexcipientabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servesc gratuit.

Pregătesc

(Ma 146—30)

cupatoare de teracotă,

căminuri, vase, glastre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István

fabricant de căminuri și artic. de lut
Temesvár-Gyárvaros Kém-utca n-rul 16.

Un milion altoi de viie

În soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e

Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurată că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“

(A 539)

Babalna (u p. Szászváros).

Leitner Sándor mechanic și electrotehnic Cluj-Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete, mașini de cusut, gramofone și mașini de scris. Primește orice muncă de bransă, precum: introducerea soneriilor, a luminii de electrice și a diferitelor motoare.

(Le 56—30)

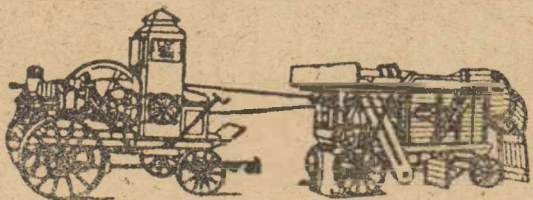
I 192—30

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

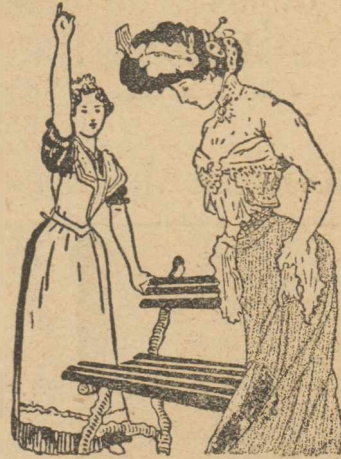
Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

Hainele nu se mai strică!

și nu mai trebuie curățite cu peria dacă le dai spre curățire la institutul
Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.

Provăzută cu mașini moderne și aranjată pentru curățirea chimică a hainelor, văpsirea stofelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 3 cor. La comanda dela 10 cor. în sus expediția se face franco.

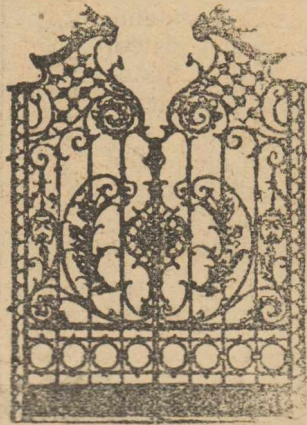
Hainele de bărbați dame, și copii, perdelele, broderiile, stofele mobilelor sau pencele de perini. Paltoane de piele se văpsesc în culori întunecate, durabile și cu garanță. Văpsirea hainelor de doliu se execută grabnic.

(E 504—)

MAÁR LAJOS és Testvére

fabrică de articlii de lăcătușerie

ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Teleky n-rul 45.

Executăm: vetre de fert, uși din fier vărsat, uși pentru cupatoare, țînătoare de clădiri, uși pentru cupatoare de copt, uși pentru căminuri cupatoare de tinichea.

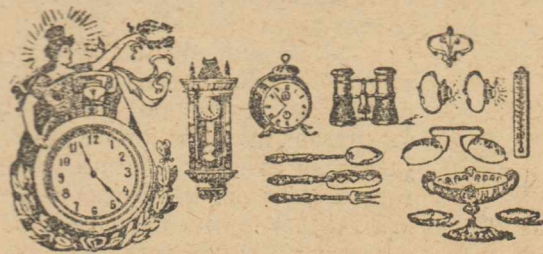
Catalog de prețuri la dorință se trimite gratis.

(Ma 426—)

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR
(Membru al Untunei Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

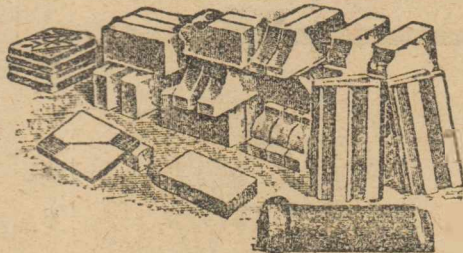

Mare magazin de: oroloage de Elveția, de aur argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articlii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de

China, articlii optici. În marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de bijuterii, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințios.

(Bi 463—30)

(Bo 423—)

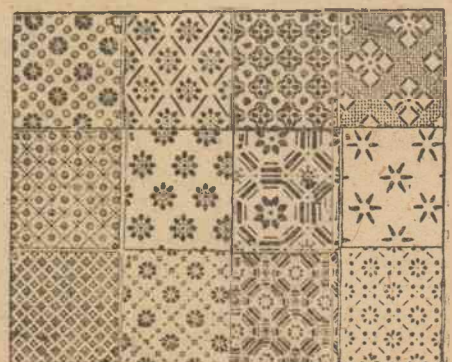

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padinentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

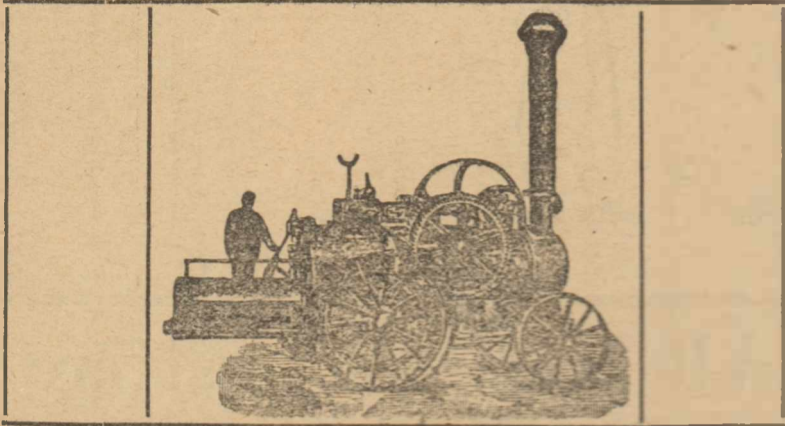
FRĂȚII FRIEDRICH

atelier și deposit de mașini
TEMESVÁR—JÓZSEFVÁROS

Telefon interurban
BIROU: 724.

Telefon interurban
ATELIER: 950.

Locomotive automate! Locomotive!

Nu-i așa că v'ați convins că viitorul e al locomobilelor! Folos numai cu acestea se poate avea! Toate locomobilele de aburi se transformă în automate după 3 sisteme și anume: prin transmisiunea pe osie, cel mai nou sistem „RECORD” brevet propriu, prin roți dințate și prin înlănțuire. În fabrica noastră de mașini s'au executat până acum 1200 de transformări. Serviciu prompt în branșă.

Pot expedia în orice moment aliaje, osii de oțel, tălpi și toate părțile constructive necesare pentru transformarea în automate a 100 mașini cu aburi. În stare brută sau lucrata gata, pentru 3 sisteme: „RECORD” de transmisiune, brevet propriu, roți dințate și înlănțuire.

Serviciu prompt! Expediție imediată!

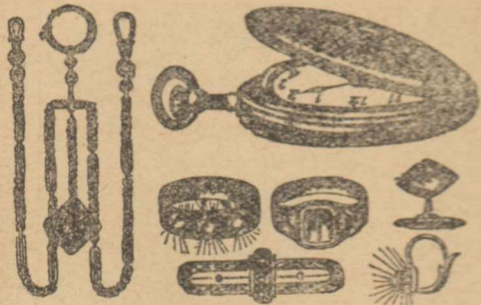
Cereți prelliminare detaliate de prețuri.

(Fi 176)

Becker Lajos

ciasornicar și giuvaergiu

Tomosvár-Józsefváros str. Hunyadi și colțul străzii Mlitta

Mare magazin de orloage de Elveția, de aur, argint, oțel și nichel, orloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China. În marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de reparări, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice pe lângă garanță.

Prețuri moderate! Serviciu conștiințios!

(Be 335-10)

Recomandate de către cel mai renumiți medici!

Bandaje

picioare artificiale, corsete, legătoare pentru pânțe, irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac), legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente prezervative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

LEINER GYULA, bandagist
Brașov, str. Mihael Weis nr. 13.

(Le 158-26)

Matutsek József

Kolozsvár, Szentegyház-u. 3.

Recomandă depozitul său bogat asortat cu totfelul de

încălțăminte

bărbătești și femeiești executate în atelierul propriu.

Comande din provincie, după măsură sau că trimițând o gheată veche care'i șade bine se pregătesc prompt și din material bun, trainic și la modă.

(Ma 448-)

LEOPOLD KÖBER

LĂCĂTUȘ PENTRU CLĂDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ și atelier pentru aranjamente cu gaz, apaducte și canalizare

MEDIAȘ (MEDGYES) str. Alsó Kovács n-rul 23.

Execută orice lucrări și reparări în această branșă și anume: lucrări de fier pentru clădiri, porți de fier, grații pentru mor-

minti, vetre de fier și

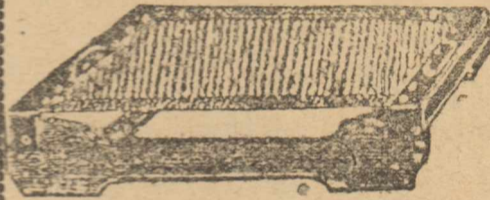
matrațe de fier, din mate-

rial foarte bun, apoi în-

troducere de apaducte și

canaluri cu prețuri ieftine

și pe lângă garanță.

(K 464-)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,

sau totfelul de reparări prompt și

cu prețuri ieftine. Expediez ieftin

rolote mecanice de pânză și trestie

--- pentru ferestre ---

(Fi 226-30)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15-16.

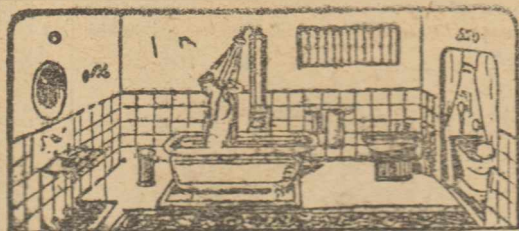
TELEFON 909.

TELEFON 909.

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.
Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie**

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — —
Engrosiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă

Ki 41—

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm

să vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. In caz, că am primit oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMANUL”.

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII.

FONDATA ÎN ANUL 1887.

Centrala: Arad, Calea Arhiducelui Iosif, Nrii 1—2, casele proprii (vis-à-vis de primărie.)

Filiale: în Chișineu (Kisjenő) Șiria (Világos), și Boroșineu (Borosjenő).

Capital societar 2,500.000.— Còr.
Fond de rezervă 2,000.000.— Còr.
Depuneri spre fructificare 15,000,000.— Cor.
Circulațiunea anuală 400,000.000.— Cor.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai îndelungat de trei luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără de nici o detragere.

Primește depuneri spre fructificare despre cari eliberează libele.

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat din al seu

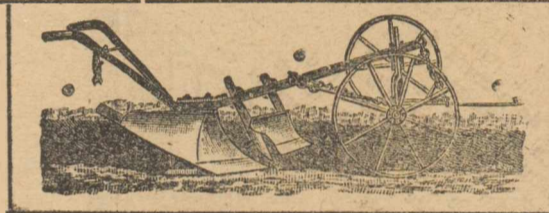
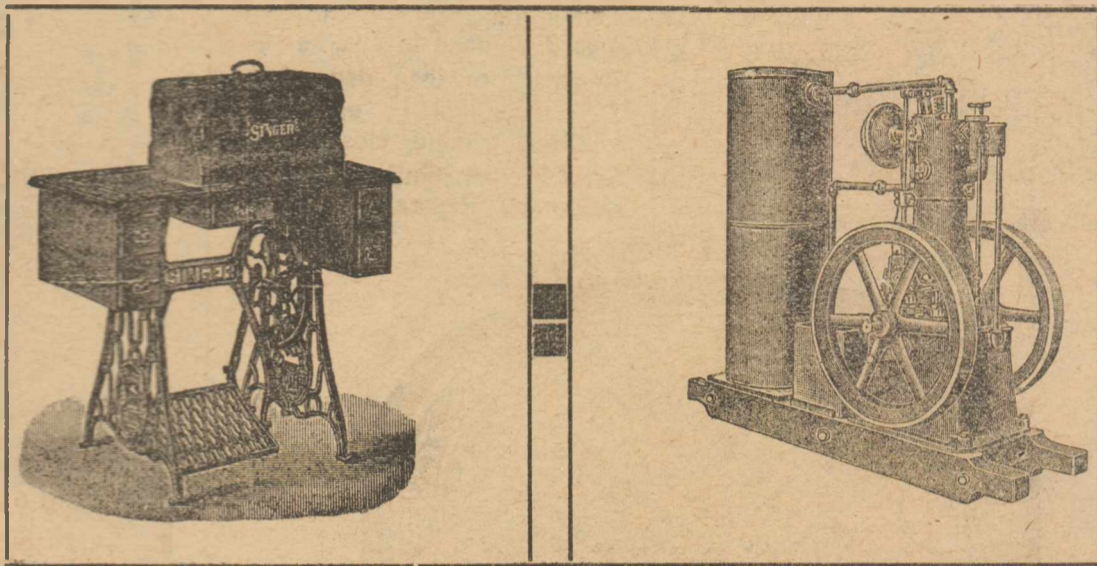
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 808.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIKIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
Telefon nr. 850

(Ba 240—156)